

3. Тіщенко В.В. Інформаційні процеси в розслідуванні злочинної діяльності. Інформаційне забезпечення протидії організованій злочинності: збірник наукових статей / за ред. М.П. Орзіха, В.М. Дрьоміна. Одеса: Фенікс, 2003. С. 51–61.

4. Одерій, О. В., Кожевніков О. А. Отримання криміналістично значущої інформації шляхом аналізу відкритих інтернет-джерел // Правовий часопис Донбасу. 2020. № 4 (73). С. 44–155.

5. Хахановський В. Г., Чашницька Т. Г.. Ідентифікація особи за ходою, зафіксованою в матеріалах відеозапису // Криміналістичний вісник: наук.-практ. зб.; ДНДЕКЦ МВС України; НАВС. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2020. № 1 (33). С. 72– 80.

Лисенко Володимир Васильович,
професор кафедри кримінального права
та процесу Державного податкового
університету, доктор юридичних наук,
професор

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДОКАЗУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ (ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН)

Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (далі – наркотичних засобів (психотропних речовин), відповідальність за вчинення якого передбачена ст. 307 КК України, є серйозною загрозою не лише для України, а й також для всього цивілізованого світу. Незважаючи на наявність необхідного нормативно-правового забезпечення цього напрямку протидії злочинності, розгалуженої системи правоохоронних органів, криміногенна ситуація в цій сфері залишається вкрай напруженою. Особливою проблемою щодо протидії є неналежна робота правоохоронних органів щодо отримання та використання доказів. Судова практика свідчить про непоодинокі випадки порушення норм кримінального процесуального законодавства щодо отримання доказів, вилучення наркотичних засобів (психотропних речовин). Є очевидним складність у отриманні первинної інформації про незаконний обіг наркотичних засобів та її реалізації в матеріали кримінального провадження. При

цьому зазначене вище не звільняє правоохоронні органи від неухильного дотримання вимог КПК України.

Так у судовому рішенні було зазначено, що особу «зупинили працівники ВКП Вінницького РУП. Під час поверхневої перевірки ОСОБА_5, у відповідь на питання працівників поліції, чи є в нього при собі заборонені в обігу речі, повідомив, що зберігає наркотичні засоби, які має намір реалізовувати шляхом розкладання «закладок»».

Без відкриття кримінального провадження співробітниками поліції, фактично, був проведений обшук, який оформлено як огляд місця події. В подальшому був вилучений телефон, де містилися фотографії місць «закладок» та їх геолокації, проведено 19 оглядів місць події й вилучено зазначені «закладки» наркотичних засобів. Незважаючи на обвинувальний вирок щодо результатів розгляду, кримінальне провадження містить істотні порушення положень КПК щодо початку досудового розслідування й отримання та використання доказів. Час між проведенням огляду місця події у різних місцях відрізнявся декількома хвилинами. При цьому в протоколі огляду місця події від 11.01.2021 року, відповідно до якого в приміщенні службового кабінету Вінницького РУП ГУ НП у Вінницькій області ОСОБА_5 повідомив про обставини розкладання ним наркотичних засобів. В подальшому, ОСОБА_5 разом з працівниками поліції їздив за адресами, де він здійснював розміщення наркотиків. Дані адреси вказував ОСОБА_10 та вказував на місце, де знаходиться здійснена ним закладка. В ході огляду вилучено кристалічні та порошкоподібні речовини, таблетки [1].

Під можливість проведення огляду місця події до відкриття кримінального провадження правоохоронцями підводиться проведення обшуку, особистого обшуку тощо. Так «24.07.2020 року близько 18:30 год. ОСОБА_5, зберігаючи при собі психотропну речовину з метою її збуту, перебував поблизу будинку № 28 по вул. Привокзальній в м. Вінниці, де його зупинили працівники поліції». «Цього ж дня в період часу з 20:33 год. до 21:33 год. поблизу будинку № 28 по вул. Привокзальній в м. Вінниці під час огляду місця події, в ОСОБА_5 в правій кишені джинсових шортів виявлено п'ять згортків з ізоляційної стрічки жовтого кольору, один з яких був із зеленими смужками, з порошкоподібною речовиною білого кольору, а також в кишені портфеля ОСОБА_5 виявлено поліетиленовий пакет в якому знаходились 20 згортків з ізоляційної стрічки червоного кольору,

оброблених пластиліном, в середині яких знаходилась порошкоподібна речовина білого кольору. Дані згортки вилучили працівники поліції» [2]

В іншому випадку, виходячи із змісту вироку, в судовому засіданні захисник обвинуваченого, адвокат, наголосив на тому, що коли співробітники патрульної поліції виявили у ОСОБА_4 наркотичні засоби, фактично відбулося його затримання та обшук, однак, при цьому його підзахисному не були вчасно роз'яснені його права, зокрема право на захист, та не було забезпечено присутність адвоката під час обшуку, що порушує право особи на захист. Суддею було відхилено зазначене клопотання послаючись на те, що «обвинувачений ОСОБА_4, згідно даних ДІ МВС та УІАП ГУНП в Донецькій області № 730 від 26.10.2022, починаючи з 2011 року був чотири рази засуджений за вчинення умисних кримінальних правопорушень, відбував реальне покарання в місцях позбавлення волі, тобто зі своїми правами як підозрюваного/обвинуваченого у кримінальному провадженні, зокрема з правом мати захисника та відмовитися давати показання без участі захисника, ОСОБА_4 був обізнаний» [3]

Аналіз судової практики засвідчив, що у ході розслідування слідчими не завжди проводиться необхідний комплекс заходів для встановлення всіх обставин вчинення кримінального правопорушення, зокрема щодо постачальників наркотичних засобів та психотропних речовин особам для подальшої їх реалізації за допомогою віддаленого доступу (закладок). Так правоохоронцями у ході огляду місця події був вилучений пакет із речовиною зеленого кольору, який правопорушники отримали як поштове відправлення через відділення ТОВ «Нової пошти». Слідчим не були проведені заходи щодо встановлення осіб, які надіслали такий наркотичний засіб та не встановлено яким чином була здійсненна оплата тощо. В ході розслідування встановлено, що такі поштові відправлення були отримані неодноразово. Матеріали не містили інформації, зокрема ТОВ «Нової пошти» про осіб, які надсилали такі поштові відправлення (номер телефону, прізвище, місце відправлення тощо) [1]

Вище наведені лише окремі проблеми та недоліки в діяльності правоохоронних органів щодо доказування фактів незаконно обігу наркотичних засобів (психотропних речовин). Аналіз судової практики засвідчив також ряд інших недоліків, зокрема: проведення обшуку без ухвали слідчого судді;

неналежне фіксування технічними засобами процесу обшуку; неналежне упакування вилучених наркотичних засобів; проведення двох оперативних закупок в однієї особи без відкриття кримінального провадження після першої оперативної закупки; не зазначення у постанові прокурора про проведення контролю за вчиненням злочину у формі оперативної закупки терміну проведення тощо.

Список використаних джерел

1. Вирок Вінницького міського суду Вінницької області від 29 грудня 2022р. Провадження № 1-кп/127/248/21. [Електронний ресурс] URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108169431>.

2. Вирок Вінницького міського суду Вінницької області від 22 жовтня 2020 р. Справа № 127/23132/20. [Електронний ресурс] URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92369503>

3. Вирок Слов'янського міськрайонного суду Донецької області від 1 травня 2023 р. Справа № 43/3111/22. [Електронний ресурс] URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110571128>.

Гусєва Влада Олександрівна,
завідувач кафедри криміналістики
та судової експертології навчально-
наукового інституту № 1 Харківського
національного університету внутрішніх
справ, доктор юридичних наук,
професор

СУЧАСНІ КРИМІНАЛІСТИЧНІ МЕТОДИ ПОДОЛАННЯ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ ЗЛОЧИНІВ

Розслідування кримінальних правопорушень, особливо злочинів, нерідко супроводжується протидією розслідуванню. Під криміналістичним забезпеченням подолання протидії досудовому розслідуванню традиційно розуміють сукупність взаємопов'язаних між собою дій, у вигляді 1) розроблення криміналістичних рекомендацій; 2) доведення до відома співробітників органів досудового розслідування результатів аналізу діяльності щодо виявлення та розслідування кримінальних правопорушень, змісту злочинної діяльності та даних про ефективне застосування методів і засобів протидії злочинності; 3) безпосереднє використання співробітниками правоохоронних органів криміналістичних рекомендацій у практиці виявлення та розслідування кримінальних правопорушень [1, с. 366].